

Predlog sklepov na okrogli mizi ; Pomen govedoreje v težje pridelovalnih območjih, Majšperk 21.1.2020, Organizatorji KGZS Območne enote Ptuj, Celje, Slovenj Gradec

Govedoreja je najpomembnejša panoga v kmetijstvu, saj daje največjo dodano vrednost na ha kmetijskih zemljišč in ohranja poseljenost ter obdelanost-urejenost slovenskega podeželja. Skrbi nas, da se velikokrat živinoreja v javnosti predstavlja kot nekaj slabega za okolje, kar nikakor ne drži, temveč ima številne pozitivne učinke, tako na ohranjanje biodiverzitete, pestrost krajine in vezavo ogljika v tleh.

V Sloveniji je velik delež travinja, kjer le travojede živali optimalno izkoriščajo pridelano voluminozno krmo.

V Sloveniji je veliki delež rej v vezani reji, katera zahteva veliko ročnega dela, hlevi so tehnološko zastareli, kar postavlja kmetije v nekonkurenčni položaj in manj zanimanja mladih za prevzem kmetije.

V Sloveniji je izrazito pomankanje telet za pitanje, kar je osnova za izvajanje izbrane kakovosti rojene, vzrejeno in rejeno v Sloveniji.

Pri določanju termina razvoza živinskih gnojil (gnojevke) je zraven splošnih določil nujno potrebno upoštevati vremenske razmere v posameznem letu in razvoj vegetacije v posameznem letu. V ta namen predlagamo spremembo Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

V Sloveniji imamo v poprečju zelo male kmetije, zaradi tega je nujna sprememba zemljiške zakonodaje, ki bo omogočala razvoj družinskih kmetij. Na območju s težjimi obdelovalnimi pogoji je tudi pomen lastništva. Kmetije, ki imajo v lasti zemljo imajo mladi večji interes za prevzem kmetije.

Zaradi vse večjih težav pridelave na OOTT območjih je potrebno jasno določiti merila, kako v novem programskem obdobju s temi območji. V letu 2015 so se ta območja določila brez vednosti lastnikov zemljišč oz. obdelovalcev zemljišč.

Področje neposrednih plačil

- 1. Neposredna plačila morajo biti vezana na pridelavo kmetijskih pridelkov za prehrano.** Predlagamo, da se jasno določi aktivnega kmeta, ki mora biti vezan na produkte kmetijskih pridelkov. Pridelava poljščin mora biti namenjena za neposredno prehrano ljudi ali za prehrano živali. Nasprotujemo plačila na tistih kmetijskih površinah, ki se pridelki uporabljajo v bio-plinarnah.
- 2. V podpori razvoju družinskih kmetij predlagamo regresijo vseh neposrednih plačil pri kmetijskih gospodarstvih nad 100 ha.** Razvoj kmetijstva in podeželja mora temeljiti na družinskih kmetijah.
- 3. Zagovarjamo opustitev zgodovinskih pravic,** saj sistem vzpodbuja tiste, ki so opustili proizvodnjo, kmetje ki proizvajajo pa niso nagrajeni. Z opustitvijo

zgodovinski pravic bi prav gotovo izboljšali prehransko varnost in stopnjo samooskrbe Slovenije. Od prve dodelitve plačilnih pravic so se zgodile velike strukturne spremembe na kmetijskih gospodarstvih (velikost in vrsta pridelave). Pri novem izračunu je smiselno upoštevati intenziteto pridelave, še zlasti pri živinoreji (obremenitev GVŽ v zadnjem programskem obdobju). Predlagamo, da se ohrani beljakovinska komponenta, dodatek za mlade kmetovalce, starosti do 40 let (edini kriterij).

4. **Predlagamo, da se pri neposrednih plačilih dodatno vzpodbuja reja živali.** Predlagamo, da se glede na obtežbo površin povečajo neposredna plačila **za trajno travinje** po naslednji lestvici:
- 20 – 70 kg N na hektar	+10%
- 70 – 140 kg N na hektar	+30%
- 140 – 170 kg N na hektar	+20%
- > 170 kg N na hektar	+0%

Z vzpodbujanjem živinorejske proizvodnje preprečujejo zaraščanje zemljišč, zlasti v težjih pridelovalnih območjih velika (sklepi projekta LIFE to GRASSLAND)

5. **Predlagamo, da se dodeli dodatna podpora za krave molznice za kmetije v OMD.** Trenutno so do podpore opravičene le gorskovišinske kmetije, ker pa je viden izrazit padec prireje mleka, še bolj pa padec števila kmetij s prirejo mleka v OMD območjih, je smiselno določiti še en podrazred plačil.

Področje investicij

6. **Investicijski del PRP mora biti za celotno programsko obdobje bolj jasen in prilagojen ciljem razvoja kmetijstva.** Predlagamo večjo časovno dinamiko za prijavo na razpise, še zlasti pri investicijah v osnovno gradbeno infrastrukturo (gradnja hlevov, predelovalni obrati, skladišča, kleti, gnojne jame, namakalni sistemi..) Prav tako bi bilko smiselno določiti letne datume objave razpisov (npr. 30.11. v letu) ter pogoji in merila bi morala biti za celotno programsko obdobje enaka. Prav tako je smiselno omejitev število vlog na kmetijsko gospodarstvo v enem programskem obdobju na 2 vlogi v posameznem podukrepu. Predlagamo tudi večjo količino denarja za te namene, kot je bilo v tem obdobju (mladi kmetje na investicijah za gradnjo hlevov niso dosegli dovolj točk, zaradi omejitev sredstev)
7. **V prihodnjem programskem je pomembno zagotoviti vzpodbude tudi za male in srednje kmetije.** Te kmetije trenutno zelo težko pridejo do sredstev za investicije. Ocenjujemo, da so te kmetije za slovensko kmetijstvo

zaradi naravnih pogojev, strukture in reliefa zelo pomembne in jih je nujno vzpodbujati.

8. **Vzpodbuditi je potrebno spremembo vezane reje v prosto rejo** – vemo da bo v EU v prihodnosti omejena vezana reja govedi, če ne bomo vzpodbujali k spremembi sistema reje, bomo ostali brez velikega dela rejcev. **Kmetije, ki bi se preusmerile iz vezane reje v živalim bolj prijazno rejo, omogočiti enostavne oblike podpor, na podlagi pavšala na kravo (predlog 50 % na podlagi kataloga stroškov).**
9. **Podpore** za postavitve pašnih ograj, nakup pašne opreme in opreme za vzdrževanje pašnikov
10. **Vzpodbujati sisteme, ki prinašajo dobro počutje živali (kompostni hlev, globoki ležalni boksi ali drugi sistemi, ki prinašajo dodaten komfort živalim, izpuste pri živalih) ter za krave dojlje in pitance tudi globoke bokse na vodovarstvenih območjih (ožjih).**
11. **V razpisih za investicije je ekonomski vidik premočan,** potrebno je povečati vpliv ostalih kriterijev.
12. **V razpisih bi moral rejec ki do sedaj še ni kandidiral / prejel sredstev, se mu v točkovanju doda 15 % točk.** Tako bi lahko povečali število kmetij, prejemnikov investicijskih sredstev.
13. **Predlagamo možnost razdružitve kmetijskega gospodarstva za mlade prevzemnike.** Za razvoj slovenskega kmetijstva je pomembno, da imamo čim večje število mladih kmetov. V zadnjem obdobju se je razvilo nekaj uspešnih družinskih kmetij, ki lahko omogočajo nadaljnji razvoj dveh ali več kmetij. Zaradi tega je smiselno, da se to omogoči in podpre v novem programskem obdobju ter da na je teh kmetijah možen prenos obveznosti iz naslova investicijskih podpor. V nasprotnem primeru so te kmetije v neenakopravnem položaju in zaradi obveznosti na kmetijah je dejansko onemogočen prenos kmetije na otroke. Za ta namen je potrebno določiti zgornje in spodnje pragove. Naš predlog je zgornji prag do 150 ha, spodnji 50 ha primerljivih kmetijskih površin. Z to možnostjo tudi ohranjamo in razvijamo nova delovna mesta v kmetijstvu.

Kmetijsko - okoljski ukrepi

14. **Predlagamo, da se pri izvajanju okoljskih ukrepov v PRP vsi ukrepi, ki so vezani na travinje upošteva obremenitev travojedi živali.** Na težje pridelovalnih območjih se je v zadnjih letih bistveno znižal stalež živali, kar ima za posledico zaraščanje in opuščanje pridelave v teh območjih.

. Predlagamo lestvico :

Količina N živalskega izvora	njive	trajno travinje
- 20 – 70 kg N na hektar	10%	20%
- 70 – 140 kg N na hektar	30%	50%
- 140 – 170 kg N na hektar	20%	30%

Rejo živali je nujno vzpodbuditi, saj ima ta več pozitivnih učinkov za kmetijstvo:

- Preprečevanje zaraščanja kmetijskih površin, saj s pomočjo živali lahko ohranjamo kulturno krajino v težje obdelovalnih območjih, hkrati tudi preprečujemo širjenje invazivnih rastlinskih vrst
- Z uporabo živalskih gnojil vnašamo humus v tla, ta je pomemben za zadrževanje hranil, prst bogata s humusom ima boljšo sposobnost zadrževanja vlage, kar je izrednega pomena v času podnebnih sprememb. Z uporabo živinskih gnojil zagotavljamo trajnostno rabo kmetijskih zemljišč.

15. V naslednjem programskem obdobju je potrebno ponovno uvesti premije za rejo krav dojlj. Z ukinitvijo premije za krave dojlje v tekočem obdobju se je število krav še dodatno zmanjšalo. Še posebej so premije za rejo krav dojlj vzpodbujale rejo v območjih z omejenimi dejavniki. Ponovna uvedba premij za rejo krav dojlj bo zagotovila več telet domačega izvora, zmanjšanje zaraščanja površin, prehransko varnost Slovenije itd.

Predlagamo se sistem podpore za rejo krav dojlj, ki je razdeljena na dva dela. Prvi del predstavlja osnovno plačilo na kravo dojljo, drugi dela pa predstavlja dodatno podporo za rejo živali z znanim poreklom. Mladi kmetje, rejci krav dojlj, morajo biti upravičeni še do dodatnega plačila, vezanega na število krav dojlj.

16. Ohraniti proizvodno vezane podpore za krave molznice v GVO in za goveje pitance, ter **dodatno uvesti za rejo prvesnic za pitanje** (s tem bomo povečali oskrbo s teleti).

17. Kmetijsko okoljski ukrepi ne smejo dodatno obremenjevati kmetije z birokracijo. V zadnjem programskem obdobju so bile kmetije pretirano obremenjene z vodenjem evidenc, zanemarjalo pa se je stanje v naravi. Zaradi tega morajo biti vezani ukrepi na izboljšanje stanja v naravi, kjer mora biti uveden sistem nagrajevanja. **Npr. za izboljšanje stanja zemljišč, meritev organske mase (humusa) v tleh, Ciljno naravnani okoljski ukrepi na**

suhih traviščih-kontrola pred vstopom v ukrep, letne kontrole na terenu – brez dodatnih vodenj evidenc

18. Pri merjenju nagiba kmetijskih površin je potrebno sistem poenostaviti, trenutni sistem ne odlikava dejanskega stanja v naravi.

Predlagamo dva razreda glede na nagib parcele, uporabiti je potrebno povprečno vrednost za celotno parcelo:

- od 30° do 50°
- nad 50°

Težave pri parcelah, ki imajo gradbene objekte, mostove..

19. Ohraniti je potrebno KOPOP izplačila na strminah S30-50, ki so v tem programskem obdobju izpadla, ker na strminah z nagibom nad 30% površine ni mogoče obdelovati z običajno mehanizacijo, ampak le ročno ali s specialno kmetijsko mehanizacijo. Taka obdelava je občutno dražja kot klasična in si je manjše kmetije ne morejo privoščiti.

20. Ohraniti ukrep DŽ goveda, z investicijskimi podporami za izboljšanje počutja živali. Predlagamo enostavne podpore na podlagi pavšala (izračun na podlagi kataloga kalkulacij).

Sklepe pripravili: Andrej Rebernišek, Stanko Jamnik, dr. Andrej Toplak, mag. Anton Hohler, Daniel Skaza, Tadej Virk